

СЪД НА ЕВРОПЕЙСКИТЕ ОБЩНОСТИ
TRIBUNAL DE JUSTICIA DE LAS COMUNIDADES EUROPEAS
SODNÍ DVŮR EVROPSKÝCH SPOLEČENSTVÍ
DE EUROPÆISKE FÆLLESSKABERS DOMSTOL
GERICHTSHOF DER EUROPÄISCHEN GEMEINSCHAFTEN
EUROOPA ÜHENDUSTE KOHUS
ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ
COURT OF JUSTICE OF THE EUROPEAN COMMUNITIES
COUR DE JUSTICE DES COMMUNAUTÉS EUROPÉENNES
CÚIRT BHREITHIÚNAIS NA gCÓMHPHOBAL EORPACH
CORTE DI GIUSTIZIA DELLE COMUNITÀ EUROPEE
EIROPAS KOPIENU TIESA

EUROPOS BENDRIJŲ TEISINGUMO TEISMAS
AZ EURÓPAI KÖZÖSSÉGEK BÍRÓSÁGA
IL-QORTI TAL-GUSTIZZJA TAL-KOMUNITAJIET EWROPEJ
HOF VAN JUSTITIE VAN DE EUROPESE GEMEENSCHAPPEN
TRYBUNAŁ SPRAWIEDLIWOŚCI WSPÓLNOT EUROPEJSKICH
TRIBUNAL DE JUSTIÇA DAS COMUNIDADES EUROPEIAS
CURTEA DE JUSTIȚIE A COMUNITĂȚILOR EUROPENE
SÚDNY DVOR EURÓPSKÝCH SPOLOČENSTIEV
SODIŠČE EVROPSKIH SKUPNOSTI
EUROOPAN YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN
EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS DOMSTOL

Υπηρεσία Τύπου και Πληροφόρησης

ΑΝΑΚΟΙΝΩΘΕΝ ΤΥΠΟΥ αριθ. 98/07

18 Δεκεμβρίου 2007

Απόφαση του Δικαστηρίου στην υπόθεση C-341/05

Laval un Partneri Ltd κατά Svenska Byggnadsarbetareförbundet κλπ.

**ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ ΑΠΟΦΑΙΝΕΤΑΙ ΕΠΙ ΤΟΥ ΣΥΜΒΑΤΟΥ ΠΡΟΣ ΤΟ ΚΟΙΝΟΤΙΚΟ
ΔΙΚΑΙΟ ΣΥΛΛΟΓΙΚΗΣ ΔΡΑΣΕΩΣ ΜΕ ΤΗΝ ΟΠΟΙΑ ΜΙΑ ΣΥΝΔΙΚΑΛΙΣΤΙΚΗ
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΕΠΙΧΕΙΡΕΙ ΝΑ ΑΝΑΓΚΑΣΕΙ ΕΝΑΝ ΑΛΛΟΔΑΠΟ ΠΑΡΕΧΟΝΤΑ
ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΝΑ ΑΡΧΙΣΕΙ ΔΙΑΠΡΑΓΜΑΤΕΥΣΕΙΣ ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΜΙΣΘΩΝ ΚΑΙ ΝΑ
ΠΡΟΣΧΩΡΗΣΕΙ ΣΕ ΣΥΛΛΟΓΙΚΗ ΣΥΜΒΑΣΗ**

Μια συλλογική δράση του είδους αυτού που λαμβάνει τη μορφή αποκλεισμού εργοταξίων συνιστά περιορισμό της ελεύθερης παροχής των υπηρεσιών η οποία, εν προκειμένω, δεν δικαιολογείται με βάση τον σκοπό γενικού συμφέροντος της προστασίας των εργαζομένων

Η οδηγία 96/71, περί της αποσπάσεως των εργαζομένων ¹, προβλέπει ότι οι όροι απασχόλησης που εξασφαλίζονται στους αποσπασθέντες εργαζομένους εντός του κράτους μέλους υποδοχής καθορίζονται από νομοθετικές, κανονιστικές ή διοικητικές διατάξεις ή/και, στον κατασκευαστικό τομέα, από συλλογικές συμβάσεις ή διαιτητικές αποφάσεις που έχουν κηρυχθεί γενικώς υποχρεωτικές.

Ο σουηδικός νόμος περί της αποσπάσεως των εργαζομένων καθορίζει τους όρους εργασίας και απασχόλησης που εμπίπτουν στα θέματα που απαριθμούνται στην οδηγία 96/71, εξαιρουμένων των ορίων κατωτάτου μισθού. Ο νόμος αυτός δεν κάνει καμία αναφορά στις αμοιβές, των οποίων ο καθορισμός στη Σουηδία ανατίθεται, κατά παράδοση, στους κοινωνικούς εταίρους μέσω συλλογικών διαπραγματεύσεων. Το σουηδικό δίκαιο παρέχει στις συνδικαλιστικές οργανώσεις το δικαίωμα να προσφεύγουν στη συλλογική δράση, υπό ορισμένες προϋποθέσεις, με σκοπό να αναγκάσουν τον εκάστοτε εργοδότη, αφενός, να αρχίσει διαπραγματεύσεις για τους μισθούς και, αφετέρου, να προσχωρήσει σε συλλογική σύμβαση.

Τον Μάιο του 2004, η λετονική εταιρία Laval un Partneri Ltd απέσπασε εργαζομένους από τη Λετονία για την εκτέλεση οικοδομικών εργασιών στη Σουηδία. Οι εργασίες είχαν αναληφθεί από μια θυγατρική της εταιρία, υπό την επωνυμία L&P Baltic Bygg AB. Μεταξύ των εργασιών αυτών περιλαμβάνονταν η ανακαίνιση και η επέκταση ενός σχολικού κτιρίου στην πόλη Vaxholm.

¹ Οδηγία 96/71/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 16ης Δεκεμβρίου 1996, σχετικά με την απόσπαση εργαζομένων στο πλαίσιο παροχής υπηρεσιών, ΕΕ 1997, L 18, σ. 1.

Τον Ιούνιο του 2004, η Laval και η Baltic Bygg, αφενός, και η σουηδική συνδικαλιστική οργάνωση των εργαζομένων του οικοδομικού τομέα και του τομέα των δημοσίων έργων, η Svenska Byggnadsarbetareförbundet, αφετέρου, άρχισαν διαπραγματεύσεις για τον καθορισμό των μισθών των αποσπασθέντων εργαζομένων και για την προσχώρηση της Laval στη συλλογική σύμβαση του οικοδομικού τομέα. Ωστόσο, ουδεμία συμφωνία μπόρεσε να συναφθεί. Η Laval υπέγραψε, τον Σεπτέμβριο και τον Οκτώβριο, συλλογικές συμβάσεις με τη λετονική συνδικαλιστική οργάνωση του οικοδομικού τομέα, στην οποία ανήκε το 65% των αποσπασθέντων εργαζομένων.

Στις 2 Νοεμβρίου 2004, η Byggnadsarbetareförbundet ξεκίνησε μια συλλογική δράση υπό τη μορφή αποκλεισμού του συνόλου των εργοταξίων της Laval στη Σουηδία. Η σουηδική συνδικαλιστική οργάνωση των εργαζομένων ηλεκτρολόγων προσχώρησε στην απεργιακή αυτή κινητοποίηση με μια δράση αλληλεγγύης η οποία είχε ως αποτέλεσμα να εμποδιστούν οι ηλεκτρολόγοι εγκατάστασης να παράσχουν υπηρεσίες στη Laval. Κανένας εργαζόμενος από το προσωπικό της Laval δεν ήταν μέλος των συνδικαλιστικών αυτών οργανώσεων. Κατόπιν της διακοπής των εργασιών επί ορισμένο χρονικό διάστημα, η Baltic Bygg κηρύχθηκε σε πτώχευση και οι αποσπασθέντες εργαζόμενοι επέστρεψαν στη Λετονία.

Το Arbetsdomstolen, ενώπιον του οποίου η Laval άσκησε αγωγή αμφισβητώντας τη νομιμότητα των συλλογικών δράσεων και ζητώντας αποζημίωση για την αποκατάσταση της ζημίας την οποία υπέστη, ζήτησε από το Δικαστήριο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων να του διευκρινίσει αν το κοινοτικό δίκαιο απαγορεύει την εκ μέρους των συνδικαλιστικών οργανώσεων ανάληψη, υπό τις περιγραφείσες περιστάσεις, συλλογικών δράσεων του είδους αυτού.

Το Δικαστήριο διαπιστώνει καταρχάς ότι η οδηγία 96/71 δεν επιτρέπει στο κράτος μέλος υποδοχής να εξαρτά την παροχή υπηρεσιών στο έδαφός του από την εφαρμογή όρων εργασίας και απασχολήσεως που βαίνουν πέραν των επιτακτικών κανόνων περί της ελάχιστης προστασίας. Συγκεκριμένα, όσον αφορά τα θέματα που διαλαμβάνονται στην οδηγία 96/71, η οδηγία αυτή προβλέπει ρητώς τον βαθμό προστασίας που πρέπει να εξασφαλίζουν οι εγκατεστημένες εντός άλλων κρατών μελών επιχειρήσεις, εντός του κράτους υποδοχής, στους εργαζομένους τους οποίους αποσπών στο έδαφος του τελευταίου αυτού κράτους.

Εν συνεχεία, το Δικαστήριο αναγνωρίζει ότι **το δικαίωμα αναλήψεως συλλογικής δράσεως πρέπει να αναγνωρίζεται ως θεμελιώδες δικαίωμα που αποτελεί αναπόσπαστο τμήμα των γενικών αρχών του κοινοτικού δικαίου την τήρηση των οποίων εξασφαλίζει το Δικαστήριο, πλην όμως η άσκησή του μπορεί να υπόκειται σε ορισμένους περιορισμούς. Ο θεμελιώδης χαρακτήρας που αναγνωρίζεται στο δικαίωμα αναλήψεως συλλογικής δράσεως δεν μπορεί ωστόσο να αποτελέσει λόγο εξαιρέσεως μιας τέτοιας δράσεως, η οποία έχει αναληφθεί κατά επιχειρήσεως εγκατεστημένης εντός άλλου κράτους μέλους που αποσπά εργαζομένους στο πλαίσιο διεθνικής παροχής υπηρεσιών, από το πεδίο εφαρμογής του κοινοτικού δικαίου.**

Στη συγκεκριμένη υπόθεση, το Δικαστήριο διαπιστώνει ότι **το δικαίωμα των συνδικαλιστικών οργανώσεων κράτους μέλους να αναλαμβάνουν συλλογικές δράσεις με τις οποίες εγκατεστημένες εντός άλλων κρατών επιχειρήσεις μπορούν να αναγκαστούν σε διαπραγματεύσεις αορίστου χρόνου προκειμένου να λάβουν γνώση των ορίων του κατωτάτου μισθού και να προσχωρήσουν σε συλλογική σύμβαση, της οποίας οι ρήτρες βαίνουν πέραν της ελάχιστης προστασίας που εξασφαλίζει η οδηγία 97/71, μπορεί να καταστήσει λιγότερο ελκυστική, αν όχι δυσχερέστερη, για τις επιχειρήσεις αυτές την εκτέλεση κατασκευαστικών εργασιών στο σουηδικό έδαφος και συνιστά συνεπώς περιορισμό της ελεύθερης παροχής των υπηρεσιών.**

Περιορισμός της ελεύθερης παροχής των υπηρεσιών δεν μπορεί να γίνει δεκτός παρά μόνον αν με αυτόν επιδιώκεται θεμιτός σκοπός συμβατός προς τη Συνθήκη και δικαιολογείται από επιτακτικούς λόγους γενικού συμφέροντος, εφόσον, σε μια τέτοια περίπτωση, είναι κατάλληλος για την εξασφάλιση της υλοποίησής του επιδιωκόμενου σκοπού και δεν βαίνει πέραν αυτού που είναι αναγκαίο για την επίτευξή του.

Συναφώς, το Δικαστήριο τονίζει ότι **το δικαίωμα αναλήψεως συλλογικής δράσεως που αποσκοπεί στην προστασία των εργαζομένων** του κράτους υποδοχής από ενδεχόμενη πρακτική κοινωνικού ντάμπινγκ **μπορεί να συνιστά επιτακτικό λόγο γενικού συμφέροντος**. Στο πλαίσιο αυτό **ένας αποκλεισμός** εργοταξίων τον οποίον εφαρμόζει μια συνδικαλιστική οργάνωση του κράτους μέλους υποδοχής, με σκοπό να εξασφαλιστούν στους εργαζομένους που έχουν αποσπασθεί στο πλαίσιο διεθνικής παροχής υπηρεσιών όροι εργασίας και απασχολήσεως που έχουν καθορισθεί σε ορισμένο επίπεδο, **εμπίπτει στον σκοπό της προστασίας των εργαζομένων**.

Ωστόσο, όσον αφορά τις ειδικές υποχρεώσεις που συνδέονται με την προσχώρηση στη συλλογική σύμβαση του οικοδομικού τομέα, την οποία οι συνδικαλιστικές οργανώσεις επιδιώκουν να επιβάλουν σε επιχειρήσεις που είναι εγκατεστημένες εντός άλλων κρατών μελών με συλλογική δράση, **το εμπόδιο που η δράση αυτή συνεπάγεται δεν μπορεί να δικαιολογηθεί σε σχέση με τον σκοπό αυτό**. Συγκεκριμένα, όσον αφορά τους εργαζομένους που έχουν αποσπασθεί στο πλαίσιο διεθνικής παροχής υπηρεσιών, **ο εργοδότης τους οφείλει, λόγω του πραγματοποιηθέντος με την οδηγία 96/71 συντονισμού, να τηρεί έναν πυρήνα επιτακτικών κανόνων ελάχιστης προστασίας** εντός του κράτους μέλους υποδοχής.

Όσον αφορά τις σχετικές με τους μισθούς διαπραγματεύσεις που οι συνδικαλιστικές οργανώσεις θέλουν να επιβάλουν με συλλογική δράση στις επιχειρήσεις που είναι εγκατεστημένες εντός άλλου κράτους μέλους και αποσπούν προσωρινώς εργαζομένους στο έδαφος του κράτους μέλους υποδοχής, το Δικαστήριο τονίζει ότι **το κοινοτικό δίκαιο δεν απαγορεύει στα κράτη μέλη να επιβάλλουν με τα προσήκοντα μέσα στις επιχειρήσεις αυτές την τήρηση των κανόνων τους που αφορούν τους κατώτατους μισθούς**.

Ωστόσο, **δεν μπορούν να δικαιολογούνται συλλογικές δράσεις με βάση τον σκοπό γενικού συμφέροντος της προστασίας των εργαζομένων, όταν οι σχετικές με τους μισθούς διαπραγματεύσεις** τις οποίες σκοπούν να επιβάλουν σε επιχείρηση εγκατεστημένη εντός άλλου κράτους μέλους **εντάσσεται σε ένα εθνικό πλαίσιο που χαρακτηρίζεται από την έλλειψη διατάξεων**, οποιασδήποτε φύσεως, που να είναι επαρκώς ακριβείς και προσιτές ώστε να μην καθιστούν, στην πράξη, αδύνατο ή υπερβολικά δυσχερή τον εκ μέρους μιας τέτοιας επιχείρησης προσδιορισμό των υποχρεώσεων που οφείλει να τηρεί όσον αφορά τους κατώτατους μισθούς.

Τέλος, το Δικαστήριο διαπιστώνει ότι μια εθνική ρύθμιση η οποία δεν λαμβάνει υπόψη, ανεξαρτήτως περιεχομένου, συλλογικές συμβάσεις από τις οποίες οι επιχειρήσεις που αποσπούν εργαζομένους στη Σουηδία δεσμεύονται ήδη εντός του κράτους στο οποίο είναι εγκατεστημένες, δημιουργεί δυσμενή διάκριση εις βάρος των επιχειρήσεων αυτών, στον βαθμό που τις μεταχειρίζεται κατά τον ίδιο τρόπο όπως και τις ημεδαπές επιχειρήσεις που δεν έχουν συνάψει συλλογική σύμβαση.

Από τη Συνθήκη όμως προκύπτει ότι κανόνες του είδους αυτού που εισάγουν δυσμενείς διακρίσεις μπορούν να δικαιολογηθούν μόνον από λόγους δημοσίας τάξεως, δημοσίας ασφαλείας και δημοσίας υγείας.

Η εφαρμογή της ρυθμίσεως αυτής στις αλλοδαπές επιχειρήσεις που δεσμεύονται από συλλογικές συμβάσεις στις οποίες δεν έχει ευθέως εφαρμογή ο σουηδικός νόμος αποσκοπεί, αφενός, στο να παράσχει τη δυνατότητα στις συνδικαλιστικές οργανώσεις να ενεργούν ώστε όλοι οι εργοδότες που δραστηριοποιούνται στην σουηδική αγορά εργασίας να εφαρμόζουν αμοιβές και λοιπούς όρους απασχολήσεως που αντιστοιχούν σε αυτούς που συνήθως ισχύουν στη Σουηδία και, αφετέρου, στο να δημιουργήσει τις προϋποθέσεις θεμιτού ανταγωνισμού, υπό ίσες συνθήκες, μεταξύ Σουηδών εργοδοτών και επιχειρηματιών που προέρχονται από άλλα κράτη μέλη.

Δεδομένου ότι κανένας από τους λόγους αυτούς δεν αποτελεί λόγο δημοσίας τάξεως, δημοσίας ασφαλείας και δημοσίας υγείας, μια τέτοια δυσμενής διάκριση δεν μπορεί να είναι δικαιολογημένη.

Ανεπίσημο έγγραφο προοριζόμενο για τα μέσα μαζικής ενημερώσεως, το οποίο δεν δεσμεύει το Δικαστήριο.

Γλώσσες στις οποίες διατίθεται: όλες

*Το πλήρες κείμενο της αποφάσεως βρίσκεται στην ιστοσελίδα του Δικαστηρίου <http://curia.europa.eu/jurisp/cgi-bin/form.pl?lang=EL&Submit=rechercher&numaff=C-341/05>
Μπορείτε, κατά κανόνα, να το συμβουλευθείτε από τις 12 το μεσημέρι, ώρα Κεντρικής Ευρώπης, κατά την ημερομηνία της δημοσίευσής της αποφάσεως.*

*Για περισσότερες πληροφορίες επικοινωνήστε με την κα Estella Cigna-Αγγελίδα
Τηλ.: (00352) 4303 2582 Fax: (00352) 4303 2674*

*Στιγμιότυπα από τη δημοσίευση της αποφάσεως διατίθενται στο EbS "Europe by Satellite",
υπηρεσία παρεχόμενη από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Γενική Διεύθυνση Τύπου και Επικοινωνίας,
L-2920 Λουξεμβούργο Τηλ.: (00352) 4301 35177 Fax: (00352) 4301 35249
ή B-1049 Βρυξέλλες, Τηλ.: (0032) 2 2964106 Fax: (0032) 2 2965956*